

פרשת ואתחנן

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר (ג, כג)

'בעת ההיא' לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג דמיתי שמא הותר הנדר. (רש"י).

ולכאורה אם הותר הנדר מדוע עליו לבקש עוד 'אעברה נא', הלוא אין כבר נדר האוסר.

אלא, מצינו דשני פעמים נגזר על משה רבנו שלא יכנס לארץ, דמלבד הגזירה שנגזרה עליו בחטא מי מריבה 'לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם', ונגזר עליו כבר קודם לכן כאשר אמר לקב"ה 'למה הרעות לעם הזה', השיבו הקב"ה 'עתה תראה אשר אעשה לפרעה', (שמות ו, א) ופירש"י 'עתה תראה וגו' הרהרת על מדותי לא כאברהם וכו' לפיכך עתה תראה, העשוי לפרעה תראה ולא העשוי למלכי שבעה אומות כשאביאם לארץ'.

משה רבנו היה סבור דהגזירה שנגזרה עליו בחטא מי מריבה הותרה לאחר מלחמת סיחון ועוג, אולם הנדר הראשון נשאר במקומו, לפיכך ביקש והתפלל 'אעברה נא' שיותר גם הנדר הראשון. (משכיל לדוד)

ועוד יש לומר, דהנה איתא בגמ' (רה, א) דגזר דין שיש עימו שבועה אין תפילה מועלת לבטלה, ואילו גזר דין שאין עמו שבועה מועלת תפילה לבטלו.

גזר דינו של משה שלא יכנס לארץ היה בשבועה כדכתי' להלן (ד, כא) 'וישבע לבלתי עברי את הירדן ולבלתי בא אל הארץ הטובה', וממילא לא התפלל משה כל עוד שהשבועה עומדת במקומה, שהרי גזר דין שיש עימו שבועה אין תפילה מועלת לבטלה, אבל לאחר מלחמת סיחון ועוג דמשה רבנו דימה דהותר הנדר, א"כ הוי כגזר דין שאין עימו שבועה שעדיין צריך תפילה כדי לבטלו, לפיכך התפלל משה רבנו כדי שהגזירה תתבטל.

כיוצא בזה ניתן לפרש הא דמצינו דבגזירת המרגלים היו ב' גזירות. א' שימותו כולם במדבר וב' שלא יראו את הארץ, והנה על הגזירה הראשונה התפלל משה ונתבטלה הגזירה, אבל על הגזירה השניה לא התפלל, וצ"ב מאי איכא בין ב' הגזירות.

אך לפי הנ"ל יבואר שפיר, דהגזירה הראשונה היתה ללא שבועה אבל הגזירה השניה היתה בשבועה, כדכתי' לעיל (א, לד-לה) 'ויקצוף ושבע לאמר. אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה את הארץ הטובה אשר נשבעתי לתת לאבותיכם', ולכן על הגזירה הראשונה התפלל דידע שתועיל לכך תפילה, אבל על הגזירה השניה לא התפלל כיון דהוי גזר דין בשבועה שלא מועיל לכך תפילה.

מקור: חידושי הגרי"ז סטענסיל